

Úton a Hold felé

Hát ezt is megértük: november 16-án – a sokadik halasztás után – végre nekirugaszkodott az Artemis I a nagy utazásnak. Irány a Hold (térsege). Az SLS hordozórakéta kiváloán működött, Föld körüli pályára lódította a komplexumot, tetején az Orion-űrhajóval. Mondhatni, végre valóban megkezdődtek az Orion űrhajó fantasztikus kalandjai. Vajon ismerték a NASA illetékesei az 1966-ban készült nyugatnémet tévésorozatot, amelyben egy repülő csészealjnak látszó repülő csészealjjal járta be a Világegyetem különleges zugait McLane őrnagy és legénysége? (Mi több: leánysága, hiszen hölgyek is szolgáltak az Orion-8 fedélzetén.)

Olvasóink többsége már 1972, az utolsó Hold-expedíció után született, azok, akiknek vannak emlékeik az Apollo-programmal kapcsolatban, inkább 60 felé járnak, sőt még azon is túl. A mostani, sokszori halasztás szinte elképzelhetetlen volt az Apollo-korszakban. Akkoriban egy startot nem halogattak hónapokon át. Mi több, az első tervek szerint az Artemis I 2017-ben indult volna...

Gondoljunk csak bele: a legelső „Holdkerülés”, az Apollo-8 útja (1968 decembere) után még kilenc expedíció indult, amikor az utolsó űrhajós is elhagyta a Hold felszínét 1972. december 14-én. A Hold ostroma sokszorta nagyobb lendülettel zajlott fél évszázaddal ezelőtt, mint manapság. Az is igaz, hogy a program élén egy zseniális szervező, Wernher von Braun állt.

Fél évszázad már bőven történelmi távlat. Akkoriban fél évszázaddal jártunk az első világháború után (és közben volt egy második is). A repülés már a mindennapok része volt, és úgy gondoltuk, az űrrepülés is hamarosan azzá válik. Hiszen kevesebb mint 12 év alatt jutottunk Lajka űrutazásától a Holdig! (Ehhez képest milyen ugrásszerű fejlődés történt az „emberes” űrrepülések terén az utóbbi 12 évben, 2010 óta?)

A repülés mára olyannyira része lett mindennapjainknak, hogy 2019-ben már négy és fél milliárd alkalommal szálltak a földlakók repülőgépre. Ehhez képest Gagarin óta hatszáz űrhajós járt az űrben (mindnyáján elférnének egy Airbus-380-as fedélzetén), és ez elsősorban az űrrepülőgépek korszakának köszönhető. Ez a beszédes szám arról is árulkodik, hogy ennyivel bonyolultabb, költségesebb és veszélyesebb feladat az űrrepülés, mint a „sima” repülés. A tömegek számára az űrutazás még mindig a Holdban, mi több, a Plútón van.

A Hold-expedíciók óta eltelt fél évszázadban rengeteget változott világunk. Akkor hárommilliárd ember élt a Földön, ma már nyolcmilliárd. Az éghajlatváltozás még alig-alig mutatta meg magát. Hálát adhatunk a sorsnak, hogy nem tört ki újabb világháború. Rengeteget fejlődött a földfelszíni csillagászat, megszületett az űrcsillagászat. Sokszorosára nőtt a fényszennyezés. Bekövetkezett az információrobbanás. Minket is elérte a fogyasztói világ: távcsövek hihetetlen választéka áll rendelkezésünkre – hogy csak saját hobbink megváltozott lehetőségeire utaljak. Sokkal nagyobbaknak tűnnek a változások idelenn, a Föld felszínén, mint odafenn, a világűrben, már ami az űrhajózást illeti.

De ne legyünk pesszimisták! Megkérdeztem szakköröseinket, ők hogyan látják a Hold ostromát. Lelkesednek érte, alig várják, hogy ember lépjen a Holdra, a lányok különösen lelkesednek a női űrhajósért. Az Artemis-program az ő Apollo-programjuk, szerintem már alig várják, hogy ne kelljen hallgatniuk dohogásomat: bezeg az én időmben, amikor Armstrong, Aldrin és Collins... De azért nem ártana egy új von Braun, hátha lendületesebb lenne az Artemis, és egy McLane őrnagy se, aki bár milyen űrhelyzetben feltalálja magát!

Mizser Attila